

פרשת ויגש תשפ"ב
יוסף ויצחק אחים

Dedicated by Bati and Eddie Jacobs in honor of their new granddaughter
Mika Ariel daughter of Nomi and Dor

בראשית פרק מד

(יח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך פפרעה: (יט) אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח: (כ) ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן וילד זקנים קטן ואחיו מת וייתר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו: (כא) ונאמר אל עבדך הורדהו אלי ואשימה עיני עליו: (כב) ונאמר אל אדני לא יוכל הנער לעזב את אביו ועזב את אביו ומת: (כג) ונאמר אל עבדך אם לא ירד אחיכם הקטן אתכם לא תספון לראות פני: (כד) ויהי כי עלינו אל עבדך אבי ונגד לו את דברי אדני: (כה) ויאמר אבינו שבו שברו לנו מעט אכל: (כו) ונאמר לא נוכל לרדת אם יש אחינו הקטן אתנו ונרדנו כי לא נוכל לראות פני האיש ואחיו הקטן איננו אתנו: (כז) ויאמר עבדך אבי אליו אתם ידעתם כי שנים ילדה לי אשתי: (כח) ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף טרף ולא ראיתיו עד הנה: (כט) ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את שיבתי ברעה שאלה: (ל) ועתה פבאי אל עבדך אבי והנער איננו ונפש קשורה בנפשו: (לא) והיה כראותו כי אין הנער ומת והורידו עבדך את שיבת עבדך אבינו בנגון שאלה: (לב) כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר אם לא אביאנו אליך וחסאתי לאבי כל הימים: (לג) ועתה ישוב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו: (לד) כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את אבי:

רש"י
(יח) **ויגש אליו וגו'**. דבר באזני אדני - יכנסו דברי באזניך: **ואל יחר אפך** - מכאן אתה למד שדבר אליו קשות: **כי כמוך כפרעה** - חשוב אתה בעיני כמלך זה פשוטו. ומדרשו, סופך ללקות עליו בצרעת כמו שלקה פרעה על ידי זקנתי שרה על לילה אחת שעכבה. דבר אחר מה פרעה גוזר ואינו מקיים, מבטיח ואינו עושה, אף אתה כן, וכי זו היא שימת עין שאמרת לשום עינד עליו. דבר אחר כי כמוך כפרעה אם תקניטני אהרוג אותך ואת אדוניך: (יט) **אדני שאל את עבדיו** - מתחלה בעלילה באת עלינו, למה היה לך לשאול כל אלה, בתך היינו מבקשים, או אחותנו אתה מבקש, ואף על פי כן ונאמר אל אדוני, לא כחדנו ממך דבר: (כ) **ואחיו מת** - מפני היראה היה מוציא דבר שקר מפיו. אמר אם אומר לו שהוא קיים, יאמר הביאוהו אצלי: **לבדו לאמו** - מאותו האם אין לו עוד אח: (כב) **ועזב את אביו ומת** - אם יעזוב את אביו דואגים אנו שמא ימות בדרך, שהרי אמו מתה בדרך: (כט) **וקרהו אסון** - שהשטן מקטר בשעת הסכנה: **והורדתם את שיבתי וגו'** - עכשיו כשהוא אצלי אני מתנחם בו על אמו ועל אחיו, ואם ימות זה דומה עלי ששלשתן מתו ביום אחד: (לא) **והיה כראותו כי אין הנער ומת** - אביו מצרתו: (לב) **כי עבדך ערב את הנער** - ואם תאמר למה אני נכנס לתגר יותר משאר אחי, הם כולם מבחוץ, אבל אני נתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה בשני עולמות: (לג) **ישב נא עבדך וגו'** - לכל דבר אני מעולה ממנו, לגבורה, ולמלחמה, ולשמש:

תהלים פרק פא פסוק ו

עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע:

שם משמאל לפרשת ויגש [שנה תרע"ב]

נראה דהנה בש"ס סוטה (י"ב) יוסף שקידש שם שמים בסתר זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא, יהודה שקידש ש"ש בפרהסיא לפיכך נקרא כולו על שמו של הקדוש ברוך הוא. ויש להבין בשלמא יוסף נתוספה לו האות אחר שקידש ש"ש שמעיקרא היי נקרא יוסף ואח"כ יהוסף, אבל יהודה הרי נקרא כך מעולם. ומזה נראה שהש"ס מדבר ממהותם, שזה מהותו היתה לקדש ש"ש בסתר וזה בפרהסיא. ובזה ניחא מה דבש"ס סוטה (שם) איתא דהא דקידש ש"ש בפרהסיא היינו דהודה ואמר צדקה ממני, ושם (ל"ו ב) היינו דקפץ תחילה לתוך הים, וכבר תמהו ע"ז המפרשים. ולפי דברינו שהש"ס מדבר ממהותם לא קשיא כלל, דהא הוא איתא, ושניהם עדים על מהותו. והיינו דיוסף מדתו להיות הכל בהסתר והצנע ולא הראה את גודל צדקתו לחוץ כמ"ש ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה ופירש"י מסלסל בשער, ובזוה"ק ותתפשהו בבגדו משמע שהקפיד על מלבושיו שיהיו נאים ולא היי נראה לחוץ מה שבלבו צדיק יסוד עולם, וע"כ הזמין לידו קידוש ש"ש נמי בסתר, ויהודה הכל היו רואין את צדקתו והיי בחיצוניות ג"כ צדיק תמים וכמ"ש יהודה אתה יודוך אחיך ע"ד פירש רש"י ז"ל, על כן נזדמן לו קידוש שם שמים נמי בפרהסיא: ונראה דמדות שני צדיקים אלו יש לכל אחת מעלה מיוחדת. דמדת יוסף שהיי הכל בהצנע והסתר וכל שהוא בהצנע יש לו כח גדול בעולם העליון הנסתר, ועיין בהקדמה לספר אור חדש למהר"ל. וע"כ איתא במד"ר (פי צ"ט) שיוסף הוא כנגד עשו שהרע שלו הוא במצפון, וחזיר סימן טומאה שלו בהצנע ופושט טלפיו ומראה שהוא טהור, ע"כ כחו גדול כ"כ, ובפרקי דר"א דרכן של הרשעים לחשוב את הסוד בלבם ואין אומרים בפיהם ויאמר עשו בלבו ויאמר המן בלבו, כי כל דבר שהוא במצפון הן לטוב הן לרע כחו גדול ביותר. ומדת יהודה יש לה מעלה מיוחדת באשר הקדושה שבו נראית גם בחיצוניות יש בו כח להגביה לשמים גם את הבחי' הנגלית, היינו להגביה גם עוה"ז הנגלה לעשותו קדוש ודבוק בעולם העליון. הכלל כדי להמשיך מלמעלה למטה יש למדתו של יוסף תוספת מעלה, ואילו להגביה את העולם משפל מצבו יש למדתו של יהודה תוספת מעלה. והנה ידועה מדתו של יוסף שהוא צדיק יסוד עולם והוא המושך כל שפע קודש ממעלה למטה, ע"כ אחז צדיק דרכו ההסתר וההצנע, כי למדתו זו יש למצפון תוספת מעלה. ומדתו של יהודה היא המלוכה, מרכבה למלכות שמים, והיא השתוקקות ממטה למעלה בשירות ותשבחות, כידוע מענינו של דוד המע"ה, ע"כ אחז צדיק זה דרכו בהתגלות, כי למדה זאת יש להתגלות מעלה יתרה כנ"ל: